

Ålbæk og Spangsbjerg møller 1678

Ålbæk mølle blev 1665 købt af Erik Krag til Endrupholm. Men det var et ringe aktiv, hvilket fremgår af følgende syn, der afholdtes den 17. aug. 1678. Møllen lå »ved Ålbeck møllestrøm i Nykirke sogn, ensom udi mark beliggende, som den af velagt mand Niels Nielsen på Endrupholm blev på vist. Da var og syntes den, at aldellis ingen huse eller bygninger var, mens berettes udi feide tid Anno 1658 af de suenske lagt øde og afbrendt. Ikke heller syntes de til samme mølle at ligge noget ager, eng eller ejendom, uden alene et lidt øde plads, som huset havde tilforne påstået, som neppe kunde eragtes til en ganske brug, og syntes dem videre, at samme øde plads i ingen måde var husbonden, ej heller kunde blive, til nogen nytte, gavn eller brug, såsom det nu er eller befindes, hvorpå de bad dem så sandt Gud til hjælp.«

Det er Erik Krags enke, Vibeke Rosenkrans, der lader synet afholde, og som har givet varsel for lensmanden i Ribe, antagelig for at få den øde ejendom befriet for skatter. Men 1687 nævnes møllen som hjemfalden til kronen, sikkert for skatterestancer. 1690 kom den atter under Endrupholm. Ca. 1700 blev den genopbygget, og saa klaprede møllehjulene påny.

Den 3. december 1678 fik »erlig mand Chr. Christensen i Strandby, værge for Jerne kirke,« et fuldt tingsvidne på Skast herredsting*). Det lød på, »at Chr. Olufsen i Veldbæk, Peder Jepsen i Måde, Peder Sørensen i Eisberg, Chr. Gregersen i Spangsbjerg, sandemænd i Skast herred, (endvidere) Hans Oluf-

*) Møllen ejedes dengang af Ribe kapitel. Provstiskriveren har da nok anmodet en nærboende kirkeværge om at tage vidnet.

sen i Strandby, Jens Sørensen i Spangsberg for retten fremstod og vønd, at som de i dag 8 dage her af tinget er opnævnt til syn ved *Spangsberg mølle*, så har de i dag været på åsteden, dør af mølleren Zacharias Hannsen påvist samme mølles tilhørende grund og ejendom, da forefandtes aldeles intet ager eller eng til samme mølle at være eller ligge uden alenist en liden kålgård synden op til huset, så og et lidet mølledam nordoust fra huset, som havde sin støfning og flademål til nørside og imod en høj heдебank, og på synderside noget op fra dammen befandtes 3 stager, så vidt mølledammens støfning sig strekker, og ellers aldellis intet eng, ej heller noget agerjord til sæds brug dertil befandtes.«

(Kilder: Ribe amtstues contributionsregnskaber. O. Nielsen: Skadst herred, 194 f. 230. St. Bøcher: Vandmøller o. a. vandkraftudnyttelser i Ribe amt, 11 f., 140 f.)

H. K. Kristensen.
